

**WET van,
houdende nadere wijziging van de
Grondwet van de Republiek Suriname
(S.B. 1987 no. 116, zoals gewijzigd bij
S.B. 1992 no. 38)**

ONTWERP

DE PRESIDENT VAN DE REPUBLIEK SURINAME,

In overweging genomen hebbende, dat - in verband met de uitspraak van het Constitutioneel Hof op 05 augustus 2022 - het nodig is de Grondwet van de Republiek Suriname (S.B. 1987 no. 116, zoals gewijzigd bij S.B. 1992 no. 38) nader te wijzigen;

Heeft, de Staatsraad gehoord, na goedkeuring door De Nationale Assemblée, bekrachtigd de onderstaande wet:

ARTIKEL I

In de Grondwet van de Republiek Suriname (S.B. 1987 no. 116, zoals gewijzigd bij S.B. 1992 no. 38) worden de volgende wijzigingen aangebracht:

- A. Artikel 61 wordt vervangen door:
1. De Nationale Assemblee bestaat uit 51 leden die als volgt worden gekozen:
 - a. 10 leden die per distrikt op grond van algemene, vrije en geheime verkiezingen krachtens het stelsel van evenredige vertegenwoordiging bij grootste gemiddelde en voorkeur stemmen worden gekozen.
 - b. 41 leden die per kiesregio op grond van algemene vrije en geheime verkiezingen krachtens het stelsel van Landelijke evenredige vertegenwoordiging bij het grootste gemiddelde en voorkeursstemmen worden gekozen.
 2.
 - a. Personen die zich kandidaat hebben gesteld ter verkiezing tot afgevaardigde naar De Nationale Assemblee moeten in het desbetreffende district wonen en hun hoofd- of werkelijk verblijf aldaar hebben en wel gedurende twee jaren voorafgaand aan de verkiezingen.
 - b. Personen die zich in een kiesregio kandidaat hebben gesteld ter verkiezing tot afgevaardigde naar De Nationale Assemblee hun hoofd- of werkelijk verblijf in Suriname hebben en wel gedurende twee jaren voorafgaand aan de verkiezingen.

ARTIKEL II

1. Deze wet wordt in het Staatsblad van de Republiek Suriname afgekondigd.
2. Zij treedt inwerking met ingang van de dag volgende op die van haar afkondiging.
3. De Minister van Binnenlandse Zaken is belast met de uitvoering van deze wet.

Gegeven te Paramaribo, de

CHANDRIKAPERSAD SANTOKHI

MEMORIE VAN TOELICHTING

A. ALGEMENE TOELICHTING

Bij verzoekschrift van 7 maart 2022 heeft mr. Serena Muntslag-Essed in de hoedanigheid van advocaat bij het Hof van Justitie ex. artikel 12 lid 4 sub d van de Wet Constitutioneel Hof het verzoek ingediend bij het Constitutioneel Hof om de artikelen 9 jo. 24 Kiesregeling te toetsen aan artikel 8 jo. 55 jo. 61 Grondwet en of artikel 25 jo. 26 van het Internationaal Verdrag inzake Burger en Politieke Rechten en of artikel 1 jo. 23 jo. 24 van het Amerikaans Verdrag voor de Rechten van de Mens en of artikel 7 jo. 21 van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens.¹

Verzoekster geeft ondermeer aan “*dat ten aanzien van voornoemde Kiesregeling het géén betoog behoeft dat het huidige kiesstelsel leidt tot ongelijkheid omdat een stem in Coronie bijkans twaalfmaal meer electoraal gewicht heeft in vergelijking met een stem in Wanica.*

Er zijn fundamentele democratische rechten van een meerderheid van de kiezers in het geding.

De hoofdoorzaak van de onrechtmatigheid van het kiesstelsel is de wijze van zetelverdeling, hetgeen is opgenomen in artikel 9 jo. 24 Kiesregeling.

Gelet op de ongelijke resultaten van verkiezingen is het de vraag of de Kiesregeling wel voldoet aan de grondwettelijke en verdragsrechtelijke eisen die worden gesteld aan een kiesstelsel.”

Het Constitutioneel Hof heeft op 5 augustus 2022 een besluit op voormeld verzoekschrift gedaan, waarbij de criteria en de overwegingen van het Constitutioneel Hof als volgt zijn.

1. De soevereine wil van het volk is conform artikel 55 Grondwet, als gevolg van de zetelverdeling ingevolge artikel 9 jo. 24 van de Kiesregeling niet terug te vinden in de verkiezingsuitslag nu met name het gewicht van de zetels per district significante verschillen vertonen. De uitkomst van de verkiezingen brengt niet de soevereine wil van het volk tot uitdrukking, waarbij niet elke stem hetzelfde gewicht heeft bij de toekenning van de DNA zetels.
2. Bij de uitoefening van het kiesrecht vloeien dus geen gelijke uitkomsten voort in termen van gelijke uitgebrachte stemmen en de op grond daarvan te verkrijgen DNA zetels. De gevolgen van dit verschil in stemgewicht zijn nadrukkelijk zichtbaar bij een landelijke cummulatie van uitgebrachte stemmen op politieke partijen en door hun verkregen DNA zetels.
3. Dit verschil in stemgewicht per kiesdistrict is niet verenigbaar met artikel 55 Grondwet.
4. Volgens het Constitutioneel Hof is het verschil in stemgewicht, ingevolge de artikelen 9 jo. 24 Kiesregeling in strijd met het in artikel 8 Grondwet vervatte beginsel van gelijkheid en non-discriminatie.

¹ S.B. 2022 no. 85: Beschikking van de Minister van Binnenlandse Zaken van 17 augustus 2022 no. 12.899/22, houdende bekendmaking in het Staatsblad van de Republiek Suriname van de beslissing van het Constitutioneel Hof d.d. 05 augustus 2022.

5. Het gelijkheidsbeginsel vertaalt zich ook in het kiesrecht als een beginsel, waarbij elke burger niet alleen gelijk is bij het gebruik van dit recht (er is wel sprake van actief en passief kiesrecht) maar ook het gewicht van hun stem gelijk dient te zijn ten opzichte van elkaar in een kiesstelsel. Dat wil zeggen dat het recht van de ene burger om volksvertegenwoordigers te kiezen in een bepaald district even zwaar moet wegen ten opzichte van het recht van een andere burger die hetzelfde recht heeft in een ander district. Het one person, one vote, beginsel draagt het staatsrechtelijke principe uit dat personen een gelijke representatie hebben met betrekking tot het stemmen (gelijk gewicht). Het *“one person one vote” beginsel* is niet uitgewerkt in de Kiesregeling en volgens het Hof komt de soevereine wil van het volk niet tot uiting, zoals bedoeld in artikel 55 lid 1 Grondwet.
6. De artikelen 8 jo. 55 Grondwet dienen in samenhang met elkaar te worden gelezen en geïnterpreteerd. De uitkomst van de verkiezingen brengt niet de soevereine wil van het volk tot uitdrukking, omdat niet elke stem hetzelfde gewicht heeft bij de toekenning van de zetels. Hierdoor is er strijdigheid met het gelijkheidsbeginsel en het discriminatieverbod.
7. De uitkomst van de verkiezingen beantwoordt thans niet meer aan de maatschappelijke realiteit en als gevolg hiervan wordt de zetelverdeling ingevolge artikel 9 Kiesregeling, als discriminatoir ervaren.
8. Gelet op de verkiezingsuitslagen is er sprake geweest van disproportionaliteit in het democratisch stemrecht welke indruist tegen de grondwettelijk vastgelegde participatie en representativiteit.
9. Artikel 9 jo. 24 Kiesregeling is geen weerspiegeling van een gelijkwaardig kiesrecht, gezien het verschil in stemgewicht niet verenigbaar is met artikel 25 sub b van het IVBPR en artikel 23 lid 1 sub b AVR.M.
10. Het huidige kiesstelsel voldoet niet aan een rechtvaardig kiesstelsel, met name als het komt op de gelijkwaardigheid van de stemmen en daardoor de artikelen 9 jo. 24 Kiesregeling strijdig zijn met het beginsel van gelijkheid en van een gelijkwaardig kiesrecht zoals vervat in artikel 8 Grondwet, artikelen 25 sub b en 26 IVBPR en artikelen 23 lid 1 sub b en 24 AVR.M.
11. Thans moet worden gewerkt aan een rechtvaardig kiesstelsel conform de maatschappelijke realiteit met in achtneming van de Grondwet en Verdragen.

De beslissing van het Constitutioneel Hof van 05 augustus 2022 brengt mee dat de artikelen 9 en 24 van de Kiesregeling en artikel 61 van de Grondwet van de Republiek Suriname vanwege strijdigheid met het beginsel van gelijkheid en van een gelijkwaardig kiesrecht moeten worden gewijzigd, waarbij naar een rechtvaardig kiesstelsel moet worden overgegaan.

B. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

Artikel 61

In het huidige artikel 61 van de Grondwet is opgenomen, dat de 51 leden van De Nationale Assemblée per district op grond van algemene, vrije en geheime verkiezingen krachtens het stelsel van evenredige vertegenwoordiging bij grootste gemiddelde en voorkeursstemmen worden gekozen. Voorts moeten de personen, die zich in een district kandidaat hebben gesteld ter verkiezing tot afgevaardigde naar De Nationale Assemblée in het desbetreffende district wonen en hun hoofd- of, werkelijk verblijf aldaar hebben en wel gedurende twee jaren voorafgaand aan de verkiezingen.

Vanwege de beslissing van het Constitutioneel Hof op 05 augustus 2022 zal thans op twee wijzen de verkiezing van de 51 leden van dit college op grond van algemene, vrije en geheime verkiezingen plaatsvinden:

- a. 10 leden die per district krachtens het stelsel van evenredige vertegenwoordiging bij grootste gemiddelde en voorkeur stemmen worden gekozen;
- b. 41 leden die per kiesregio krachtens het stelsel van evenredige vertegenwoordiging bij grootste gemiddelde en voorkeur stemmen worden gekozen.

Paramaribo,

CHANDRIKAPERSAD SANTOKHI